

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Dity Řepkové, soudce zpravodaje Tomáše Langáška a soudce Jana Wintra o ústavní stížnosti stěžovatelky **A. A. (jedná se o pseudonym)**, zastoupené JUDr. Michaelou Dobrovičovou, advokátkou, sídlem Uruguayská 416/11, Praha 2, proti výroku I usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 13. května 2026 č. j. 0 P 364/2022-2139, spojené s návrhem na zrušení části § 465g odst. 4 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, za účasti **Obvodního soudu pro Prahu 4** jako účastníka řízení a vedlejších účastníků řízení 1. **B. B. (jedná se o pseudonym)**, zastoupeného Mgr. Zoltánem Dunou, advokátem, sídlem Libušina 49/3, Praha 2, a nezletilých 2. **C. C. (jedná se o pseudonym)** a 3. **D. D. (jedná se o pseudonym)**, zastoupených městskou částí Praha 12 jako opatrovníkem, sídlem Generála Šišky 2375/6, Praha 4, takto:

I. Výrokem I usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 13. května 2026 č. j. 0 P 364/2022-2139 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a princip rovnosti účastníků podle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 13. května 2026 č. j. 0 P 364/2022-2139 se ve výroku I ruší.

III. Návrh na zrušení části § 465g odst. 4 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve slovech „není odvolání přípustné“, *in eventum* ve slovech „Proti rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí, není odvolání přípustné.“ se odmítá.

Odůvodnění:

1. V tomto nálezu se Ústavní soud zabývá namítaným porušením ústavně zaručených práv stěžovatelky obecným soudem, který vydal prozatímní rozhodnutí ve věci péče o její syny (nezletilé vedlejší účastníky). Obvodní soud pro Prahu 4 (dále jen „obvodní soud“) převážně vyhověl návrhu otce (prvního vedlejšího účastníka) a rozhodl o jeho péči v období letních prázdnin nad rámec jeho běžné péče. Podle stěžovatelky však došlo k zásadním vadám v řízení, které předcházelo vydání prozatímního rozhodnutí. Považuje je proto za protiústavní. Ústavní soud jí přisvědčil a dospěl k tomu, že obvodní soud porušil ústavně zaručené právo stěžovatelky na soudní ochranu a na rovnost účastníků řízení, a to především tím, že obecný soud stěžovatelce neposkytl v souladu s procesním předpisem dostatečný prostor se k návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí vyjádřit, a to v kontextu vyloučení možnosti podat proti němu řádný opravný prostředek.

I.

Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

2. Před obvodním soudem běží řízení o péči o dva nezletilé syny stěžovatelky a vedlejšího účastníka. Starší C. má přibližně osm a půl let a mladší D. je šestiletý. Mladší syn je zdravotně

postižený, původně byl z dvojčat, druhé dvojče však při porodu zemřelo. Z obsahu spisu je patrné, že vztahy mezi rodiči jsou velmi vyhrocené. Otec byl dříve pravomocně odsouzen za zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí, jehož se dopustil vůči stěžovatelce, a současně za přečin ohrožení výchovy dítěte, jelikož děti byly týrány přítomny.

3. Poslední rozhodnutí ve věci péči o nezletilé je ze dne 15. října 2021. Děti byly svěřeny do péče matky. Otcí byl stanoven styk se starším synem každý pátek večer a liché víkendy, s mladším synem pak vždy jen po krátký časový úsek v řádu hodin. Prázdninový styk v něm nebyl řešen. Na základě předběžného opatření ze dne 18. prosince 2025 byl tento styk upraven a omezen jen na víkendy (u mladšího syna opět jen v rozmezí několika hodin). S ohledem na vyhrocenost rodinné situace bylo jako místo předávání dětí stanoven prostor před místním oddělením policie. Ze spisu je dále zřejmé, že matka zahájila řízení o omezení či zbavení rodičovské odpovědnosti otce, do něhož vstoupilo i příslušné státní zastupitelství. Oba rodiče pak v poslední době podali několik návrhů na výkon rozhodnutí na základě tvrzeného nedodržování původního rozhodnutí, o nich nicméně dosud nebylo rozhodnuto.

4. Dne 15. února 2026 zaslal otec obvodnímu soudu podání označené jako návrh na vydání předběžného opatření. Domáhal se jím stanovení styku s nezletilými dětmi v období všech školních prázdnin (jarních, velikonočních, letních atp.), a to i do budoucna. Po přibližně měsíci obvodní soud nařídil jiný soudní rok na 15. dubna 2026. Součástí pokynu kanceláři (ve spise č. l. 2028) je přitom i pokyn k zaslání „návrhu na nařízení prozatímního rozhodnutí“ matce a opatrovníkovi. Tento jiný soudní rok byl následně odvolán, jelikož se z něj oba rodiče omluvili, a znovu nařízen na 6. května 2026.

5. Na začátku jiného soudního roku obvodní soud účastníky poučil o změně právní úpravy a o tom, že již není možné v těchto věcech nařizovat předběžné opatření. Jak stěžovatelka, tak zástupkyně opatrovníka uvedly, že nemají otcův návrh k dispozici. Přesto stěžovatelka alespoň stručně shrnula, že je styk s otcem pro děti nebezpečný, což dokládala poukazem na několik incidentů z nedávné doby. Podle ní ji měl o záměru podat návrh na prozatímní rozhodnutí informovat především otec, jeho návrh by proto měl být odmítnut, případně zamítnut. Dále se již během tohoto jiného soudního roku řešily jen návrhy na výkon rozhodnutí.

6. Obvodní soud poté o týden později rozhodl dne 13. května 2026 usnesením, kterým vydal prozatímní rozhodnutí. Výrokem I rozšířil péči otce po dobu letních prázdnin z původních 33 hodin jednou za dva týdny na rozsah dvou celých šestidenních úseků u staršího nezletilého, resp. dvou dnů po dvou hodinách u mladšího nezletilého, konkrétně v případě osmiletého C. od 6. 7. 2026 od 19 hodin do 12. 7. 2026 do 19 hodin a od 3. 8. 2026 od 19 hodin do 9. 8. 2026 do 19 hodin a v případě šestiletého zdravotně postiženého D. dne 6. 7. 2026 od 9 hodin do 11 hodin a dne 3. 8. 2026 od 9 do 11 hodin. Ve zbylé části (úprava styku o podzimních a vánočních prázdninách) návrh otce výrokem II zamítl, jelikož prozatímní rozhodnutí může platit nejdéle tři měsíce. Výrokem III pak ustanovil pro dané řízení nezletilým opatrovníka.

7. Toto prozatímní rozhodnutí obvodní soud odůvodnil tím, že požadavek otce na úpravu styku v rozsahu necelých dvou týdnů po dobu letních prázdnin je naprosto minimální. Dosud provedeným dokazováním bylo potvrzeno, že otec má pro péči o děti vytvořeny podmínky po stránce bydlení i finanční. Ač jsou vztahy mezi rodiči vyhrocené, násilí k dětem tvrzeno není. K vyjádření matky, že měl otec hrozit vyhozením syna z okna vlaku, uvedl, že není patrné, jak k této informaci dospěla. Tvrzení staršího syna, že se mu u otce nelíbí, se pak podle soudu vyskytlo jen v poslední předložené zprávě.

II.

Argumentace stěžovatelky

8. Stěžovatelka podala prostřednictvím své právní zástupkyně ústavní stížnost proti usnesení obvodního soudu a zároveň navrhla zrušení části § 465g odst. 4 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“). Podle stěžovatelky obecné soudy porušily její ústavně zaručená práva, zejména právo na soudní ochranu a spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), právo na rodičovskou výchovu a péči podle čl. 32 odst. 4 Listiny, stejně tak je usnesení v rozporu s principem nejlepšího zájmu dítěte podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

9. V ústavní stížnosti stěžovatelka napadá na prvním místě způsob, jakým soud před vydáním prozatímního rozhodnutí postupoval. Obvodní soud ignoroval vady otcova návrhu a neodmítl jej, ačkoliv neobsahoval všechny náležitosti podle § 465c z. ř. s. Otec ani nevyrozuměl ostatní účastníky o úmyslu návrh podat. Soud pak návrh nezaslal stěžovatelce a opatrovníkovi podle § 465e odst. 2 z. ř. s. před nařízeným jiným soudním rokem. Podle stěžovatelky nebyla naplněna ani žádná naléhavá potřeba, pro niž by bylo potřeba prozatímně upravit poměry. Dále zmiňuje důvodné pochybnosti o rodičovských schopnostech otce, pro které nemohou být děti (resp. starší syn) svěřen po tak dlouhou soustavnou dobu do péče otce. Soud podle ní též ignoroval odborné podklady ohledně dítěte a bez přesvědčivého odůvodnění upřednostnil rozšíření styku otce před ochranou dítěte. Rozhodnutí obvodního soudu považuje za svévolné, nevycházející ze skutkového a právního stavu a bez racionálního odůvodnění.

10. K ústavní stížnosti, jak bylo již uvedeno, stěžovatelka připojila návrh na zrušení § 465g odst. 4 z. ř. s. ve slovech „není odvolání přípustné“. Svým dalším podáním jej doplnila ještě o eventuální návrh na zrušení celé věty první tohoto ustanovení, konkrétně tedy ve slovech „Proti rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí, není odvolání přípustné.“ Napadená právní úprava je podle ní nedůvodným omezením práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Odpírá přístup k běžnému oprávněmu prostředku, který je ve srovnatelných případech (u předběžných opatření) přípustný. Navíc jde v případě opatrovnických věcí o ochranu dítěte, i v případě prozatímního (tříměsíčního) rozhodnutí pro ně mohou být následky fatální. Upozorňuje též na podle ní nelogické a vnitřně rozporné části důvodové zprávy, která doprovodila přijetí této nové právní úpravy.

11. Stěžovatelka současně Ústavnímu soudu navrhla, aby do doby rozhodnutí odložil vykonatelnost napadeného rozhodnutí.

III.

Průběh řízení před Ústavním soudem

12. Ústavní soud jmenoval nezletilým vedlejším účastníkům opatrovníka a zaslal jemu a dalším účastníkům ústavní stížnost s tím, že se k ní mohou vyjádřit. Obvodní soud se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

13. Otec (vedlejší účastník) ve svém vyjádření navrhl, aby Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatelky jako zjevně neopodstatněnou. Popsal svůj vztah ke staršímu nezletilému tak, že jeho styk s ním probíhá dlouhodobě a bez problémů. Poukázal na zprávu německého orgánu ochrany dětí, podle níž je jeho bydlení pro nezletilé vyhovující. Též má stabilní zaměstnání a řádně platí výživné. Zmínil, že mu byl německým

soudem v Drážďanech prominut trest po uplynutí zkušební doby, což doložil příslušnou listinou. Dále rozporoval závěry znaleckého posudku ke své osobě z dřívějšího trestního řízení, resp. to, jakým způsobem je interpretuje stěžovatelka. Nelze z něj vyvodit, že je pro nezletilého nebezpečný, ani jeho závěry přenášet do opatrovnického řízení. Otec přiložil zprávu z diakonie z roku 2021, podle níž asistované styky nejsou potřeba, což má dokládat nesprávnost obrazu, jaký o něm vykresluje stěžovatelka. Podle otce je situace mezi rodiči konfliktní a tvrzení stěžovatelky jsou účelová, neověřená a jednostranně interpretovaná. Napadené rozhodnutí nepovažuje za svévolné, nepřezkoumatelné ani extrémně rozporné se skutkovým stavem. Z ústavněprávního hlediska je podstatné, že obvodní soud sledoval legitimní cíl – zachovat a rozvíjet vztah dítěte s otcem, což je v nejlepším zájmu dítěte. Stěžovatelčin návrh na odklad vykonatelnosti považoval za nedůvodný.

14. Otec reagoval i na návrh na zrušení § 465g odst. 4 z. ř. s. Upozornil, že z ústavního pořádku neplyne právo na odvolání proti každému rozhodnutí. Prozatímní rozhodnutí je časově omezené a může být změněno či zrušeno při změně poměrů. Citované zákonné ustanovení proto nepovažuje za protiústavní.

15. Stěžovatelka v reakci na vyjádření otce uvedla, že otec opakuje argumenty, kterými dlouhodobě bagatelizuje své jednání vůči ní a nezletilým dětem. Učinila sporným tvrzení, že otcí německé soudy „prominuly“ uložený trest. Stěžovatelka o tom nic neví a předložená listina obsahuje několik nesrovnalostí, proto má pochybnosti o její pravosti. Naopak byla jako poškozená informována o tom, že v červenci proběhne veřejné zasedání před českým soudem ohledně (ne)plnění podmínek podmíněného odsouzení ze strany otce. V replice dále uvedla, že vůči otcí probíhá přestupkové řízení kvůli zdemolování poštovní schránky stěžovatelky. To podle stěžovatelky nesevřídčí o vedení řádného života.

16. K ústavní stížnosti se vyjádřil i opatrovník nezletilých vedlejších účastníků. Považuje ji za důvodnou, což podložil několika argumenty. Zmínil nejen otcovo odsouzení, ale též to, že do dnešního dne nenahradil matce ani dětem nemajetkovou újmu, která jim byla přiznána. Vyjádřil pochybnosti, zda otec plní povinnosti dle rozhodnutí o podmíněném odsouzení (např. schůzky s probačním úředníkem). Otec matku nadále psychicky týrá. Zmínil, že po novele občanského zákoníku by přítomnost dětí u týrání matky bylo nově považováno za týrání samotných dětí. Uvedl několik dalších zjištěných okolností, které podle opatrovníka snižují schopnost otce řádně o dítě pečovat. Upozornil též na finanční potíže matky a skutečnost, že otec dlouhodobě nehradil výživné na své syny.

17. Co se týká napadeného prozatímního rozhodnutí, podle opatrovníka obdržel návrh na jeho vydání spolu se stěžovatelkou až při „jednání o výkonu rozhodnutí“. Do uplynutí lhůty pro rozhodnutí zbýval soudu asi týden, proto se vyjádřil alespoň písemně. S respektem k dosavadní úpravě péče a že nezletilý pobytu u otce zvládá, navrhl dva týdenní pobytu nezletilého u otce během prázdnin. Vyjádřil též souhlas s návrhem stěžovatelky na zrušení části zákona, kterou se vylučuje možnost podat odvolání proti prozatímnímu rozhodnutí.

18. Obdržená vyjádření Ústavní soud zaslal stěžovatelce na vědomí. Stěžovatelka následně ještě opravila znění své původní ústavní stížnosti, co do věcné argumentace však setrvala na svých původních podáních.

19. Otec poté Ústavnímu soudu zaslal další podání, ve kterém především rozvinul své argumenty z dřívějšího vyjádření. Zdůraznil, že je potřeba vycházet především z aktuálních poměrů, jeho trestní minulost jej nemůže zcela vyloučit z péče o děti. Navíc u něj došlo k podstatnému pozitivnímu vývoji. Soudy v poměrech této rodiny rozhodovaly již vícekrát

a nedospěly k závěru, že by styk otce s nezletilými měl být vyloučen. Tvrzení, že nezletilý nechce být s otcem, podle něj není v předložených podkladech zachyceno způsobem, který by umožňoval jeho plnohodnotné procesní hodnocení. K vyjádření opatrovníka uvedl, že obsahuje tvrzení bez jakéhokoliv podložení (o neplacení výživného, příčině zdravotního postižení mladšího syna, maření styku, využívání procesních práv atp.). Svě vyjádření zakončil žádostí o urychlené rozhodnutí.

20. Ústavní soud v této věci usnesením ze dne 19. června 2026 odložil vykonatelnost výroku I napadeného usnesení.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

21. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

22. Ústavní soud rozhodl podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez ústního jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci.

V.

Posouzení ústavní stížnosti

23. Ústavní stížnost je důvodná. Ústavní soud nejprve vymeze obecné principy přezkumu prozatímních rozhodnutí Ústavním soudem. Poté se vyjádří k požadavkům na postup soudu při rozhodování o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí, a to především s ohledem na princip rovnosti účastníků. Nakonec přejde k aplikaci uvedených obecných východisek na projednávanou věc.

A) K přezkumu prozatímních rozhodnutí Ústavním soudem

24. Ústavní soudnictví je vybudováno především na zásadě přezkumu věcí pravomocně skončených, v nichž neústavnost nelze napravit jiným způsobem, tedy jinými procesními prostředky, které jednotlivci zákon poskytuje [viz náleží Ústavního soudu ze dne 30. listopadu 1995 sp. zn. III. ÚS 62/95 (N 78/4 SbNU 243)]. Jen výjimečně je předmětem přezkumné činnosti Ústavního soudu spravedlivost procesu směřujícího k vydání dílčího rozhodnutí obecných soudů, jež pravomocnému skončení řízení předchází.

25. Ve vztahu k rozhodování o předběžných opatřeních vydávaných v řízení před občanskoprávními soudy (zjednodušeně „civilní řízení“) Ústavní soud dovodil, že nelze vyloučit jejich způsobilost zasáhnout do základních práv a svobod účastníků řízení [viz již náleží ze dne 10. listopadu 1999 sp. zn. II. ÚS 221/98 (N 158/16 SbNU 171)]. Ústavní soud je však podrobuje přezkumu jen v rámci tzv. omezeného testu ústavnosti. Ověřuje, zda rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření mělo zákonný podklad (čl. 2 odst. 2 Listiny), bylo vydáno příslušným orgánem (čl. 38 odst. 1 Listiny) za dodržení zásad řádně vedeného soudního řízení a zda nebylo projevem svévole ve smyslu čl. 1 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny [viz např. náleží ze dne 10. listopadu 1999 sp. zn. II. ÚS 221/98 (N 158/16 SbNU 171)]. Důvodem pro kasační zásah je také hrubé porušení zásad spravedlivého procesu [viz např. náleží ze dne 4. dubna 2023 sp. zn. III. ÚS 111/23

(N 51/117 SbNU 183) či nález ze dne 13. března 2024 sp. zn. III. ÚS 2606/23 (N 48/123 SbNU 75)].

26. Též lze připomenout, že Ústavní soud v mnoha rozhodnutích zdůrazňoval zdrženlivost u ústavních stížností proti předběžným opatřením zejména v rodinných věcech [viz např. nález ze dne 30. března 2026 sp. zn. I. ÚS 3718/25, bod 18, či usnesení ze dne 10. listopadu 2020 sp. zn. II. ÚS 2598/20 (U 18/103 SbNU 411), bod 11]. Na druhou stranu zároveň nelze zapomínat na to, že v těchto případech jde především o dítě a typicky i hodnoty, které požívají ústavněprávně ochrany (právo na rodinný život podle čl. 10 odst. 2 Listiny a ochrana rodičovství podle čl. 32 Listiny).

27. Nyní projednávaná ústavní stížnost směřuje proti prozatímnímu rozhodnutí, které bylo zavedeno do právního řádu jako zvláštní institut v opatrovnických věcech od 1. ledna 2026 (zákonem č. 268/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony). Je upraven v § 465a až 465i z. ř. s. a jedná se o prozatímní institut nahrazující dříve využívaná předběžná opatření dle občanského soudního řádu (viz též § 465j z. ř. s.). Nejde o konečné rozhodnutí, navíc oproti předběžnému opatření u něj zákon omezuje dobu trvání nanejvýš na tři měsíce (s možností dalšího prodloužení v odůvodněných případech, viz § 465g odst. 3 z. ř. s.). Proti samotnému rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí, není přípustné odvolání (§ 465g odst. 4 z. ř. s.).

28. S ohledem na tato východiska je zřejmé, že ani prozatímní rozhodnutí, stejně jako předběžná opatření, nejsou zcela vyňata z přezkumu Ústavního soudu, nicméně k posuzování ústavních stížností proti rozhodnutím o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí bude Ústavní soud přistupovat nadmíru zdrženlivě a podobně jako u předběžných opatření je bude podrobovat jen omezenému přezkumu ústavnosti. Obzvláště nyní, kdy je právní úprava prozatímního rozhodnutí relativně nová a neexistuje k ní prakticky žádná judikatura, nelze vyloučit zásah Ústavního soudu a podrobení právní úpravy ústavněkonformnímu výkladu, tím spíše v situaci, kdy zákon u prozatímního rozhodnutí vylučuje uplatnění řádného opravného prostředku, takže jedinou obranou proti případným excesům při jejich vydání v intenzitě porušení ústavně garantovaných základních práv a svobod je toliko ústavní stížnost. V tomto duchu přistupuje Ústavní soud i k nyní projednávané věci.

B) Rovnost účastníků řízení při rozhodování o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí

29. Jedním z aspektů práva na spravedlivý proces je zásada vyplývající z čl. 37 odst. 3 Listiny, podle kterého jsou si všichni účastníci v řízení rovni. Zásadou rovnosti se rozumí „rovnost zbraní, resp. rovnost příležitostí“. To znamená, že každé procesní straně by měla být dána přiměřená možnost přednést svou záležitost za podmínek, jež ji nestaví do podstatně nevýhodnější situace, než ve které je její protistrana. Cílem zásady rovnosti zbraní je pak dosažení „spravedlivé rovnováhy“ mezi stranami sporu [viz zejména nález ze dne 28. ledna 2014 sp. zn. Pl. ÚS 49/10 (N 10/72 SbNU 111; 44/2014 Sb.), body 27 až 32, a tam citovaná judikatura].

30. Ústavní soud dále ve své judikatuře vícekrát zdůraznil, že se zásada rovnosti účastníků řízení musí projevit i při rozhodování o návrhu na nařízení předběžného opatření. Obzvláště zdůraznil nezbytnost důsledného prosazení zásady „rovnosti zbraní“ v odvolacím řízení, konkrétně pokud odvolací soud mění rozhodnutí soudu prvního stupně a sám nařídí

předběžné opatření. V rámci soudního řízení musí být garantována možnost uplatnit svá tvrzení takovým způsobem, aby žádná procesní strana nebyla podstatně znevýhodněna z hlediska vlastního posouzení obecného soudu v rámci řízení. Musí tedy být vytvořen procesní prostor, aby byla zachována účastníkům řízení reálná možnost ochrany svých práv a umožněno ve srovnatelném rozsahu uplatnit před soudem svá tvrzení i námitky. Přestože nelze rovnost účastníků řízení absolutizovat, neměl by být účastník postaven do situace, kdy nemá žádnou možnost procesní obrany proti soudem uložené právní povinnosti. Ústavní soud současně ve své judikatuře dospěl k tomu, že tyto závěry mohou být prolomeny jen ve zcela výjimečných případech [viz nálezy ze dne 19. ledna 2010 sp. zn. Pl. ÚS 16/09 (N 8/56 SbNU 69; 48/2010 Sb.), zejména body 23 až 28, dále viz též bod 16 citovaného nálezu sp. zn. III. ÚS 111/23 a body 21 a 22 nálezu sp. zn. III. ÚS 2606/23].

31. O dodržení principu rovnosti zbraní zjevně usiloval i zákonodárce při přijímání právní úpravy prozatímního rozhodnutí a procesu vedoucího k jeho vydání. Jak potvrzuje i důvodová zpráva, cílem této úpravy bylo mj. vyloučit zásadu momentu překvapení ostatních účastníků řízení, s čímž bývá spojeno předběžné opatření. Ta „nemá v oblasti péče soudu o nezletilé místo a způsobuje jen vyhocení konfliktů účastníků řízení a prohlubování sporů. Z tohoto důvodu má být tato zásada z koncepce nové právní úpravy prozatímních rozhodnutí vypuštěna a prozatímní rozhodnutí má být učiněno až v okamžiku, kdy byla všem účastníkům dána možnost vyjádření k návrhu“ (obecná část důvodové zprávy k zákonu č. 268/2025 Sb.). Oproti předběžným opatřením, u nichž je možné rovnost zbraní realizovat až v odvolacím řízení, u prozatímních rozhodnutích je nutno důsledně dbát na rovnost zbraní už v řízení před soudem prvního stupně, pakliže zákonodárce vyloučil možnost podat odvolání proti rozhodnutí o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí.

32. Důsledné zamezení momentu překvapení se ostatně projevuje na více místech přijaté zákonné úpravy. Zaprvé lze zmínit už to, že návrhovatel v samotném návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí má uvést „informace o komunikaci mezi rodiči nebo jinými osobami, jež se toho, co má být předmětem úpravy poměrů dítěte, týkala, nebo důvody, pro které tato komunikace neproběhla“ a „informaci o tom, zda byli ostatní účastníci řízení o vydání prozatímního rozhodnutí vyrozuměni o úmyslu podat tento návrh, popřípadě uvedení důvodů, pro které toto vyrozumění nebylo učiněno“ (§ 465c odst. 1 z. ř. s.).

33. Zadruhé se to projevuje v povinnosti soudu doručit návrh ostatním účastníkům, vyplývá-li ze spisu, že se neměli možnost s ním doposud seznámit (§ 465e odst. 2 věta čtvrtá). Zatřetí jde též o akcentovanou zásadu ústnosti v řízení o vydání prozatímního rozhodnutí. Přestože soud nemá povinnost k projednání svolat jednání či jiný soudní rok, zákon takový postup výslovně předvídá (§ 465e z. ř. s.), což ostatně souvisí s vyšetřovací zásadou, jež se projevuje v tomto typu řízení.

34. Všechna tato jednotlivá procesní pravidla se pak i odráží v obecnějším imperativu, že „prozatímní rozhodnutí lze vydat, jen byla-li všem účastníkům, včetně nezletilého, poskytnuta možnost se vyjádřit“ (§ 465b odst. 2 z. ř. s.).

35. Na tomto místě lze zdůraznit, že zákon předpokládá i zjišťování názoru nezletilého k možnému prozatímnímu rozhodnutí. Ústavní soud připomíná též závěry nálezu ze dne 19. prosince 2017 sp. zn. II. ÚS 1931/17 (N 235/87 SbNU 811), podle nichž i v řízení o nařízení předběžného opatření ve věcech péče o nezletilé by měl být zjišťován názor nezletilého, byť to samozřejmě nelze absolutizovat. Neumožnění dítěti uplatnit toto právo tak připadá v úvahu, pokud by to bylo v jeho nejlepším zájmu či není-li to fakticky možné, např. hrozí-li okamžité nebezpečí z prodlení nebo je příliš útlého věku.

36. Nadto lze připomenout, že názor nezletilého nemusí být zjišťován soudem přímo, ale i zprostředkovaně. Jak uvádí závěry 9. rodinněprávního sympozia, jimiž se Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně inspiroje, „možnost nezletilého účastníka vyjádřit se ve smyslu § 465b odst. 2 z. ř. s. lze zajistit i tak, že v rámci interdisciplinární spolupráce soud dohodne s opatrovníkem (OSPOD) postup, že v případě nevizované dohody opatrovník vždy dítěti vysvětlí, že je možné, že soud bude rozhodovat prozatímním rozhodnutím a zjistí jeho názor v této věci a současně se ho dotáže, zda se sám chce jednání účastnit či zda může jeho názor soudu předestřít opatrovník.“ (s. 22, dostupné zde: <https://ja.gov.cz/vzdelavani/rodinne-pravni-sympozia-justicni-akademie>).

37. Uvedené lze tedy optikou ústavněprávního přezkumu shrnout tak, že při vydávání prozatímního rozhodnutí je potřeba důsledně dbát na princip rovnosti účastníků, především všem účastníkům zajistit srovnatelnou možnost se vyjádřit. Za tím účelem musí být všichni účastníci o podaném návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí závčas informováni (i samotným navrhovatelem, je-li to možné, jinak soudem) a musí být s návrhem seznámeni. Zároveň soud musí podniknout kroky ke zjištění názoru dítěte na možnost vydání prozatímního rozhodnutí a na jeho podobu. Lze též poznamenat, že bez důsledné realizace zásady rovnosti zbraní v řízení, které vydání prozatímního rozhodnutí předchází, by nemohl být vyloučen opravný prostředek proti tomuto rozhodnutí (srov. v těchto souvislostech závěry již cit. nálezu Pl. ÚS 16/09 nebo obdobně nálezu II. ÚS 3524/19 ze dne 17. prosince 2019, N 215/97 SbNU 293). I z toho důvodu je nutno klást důraz na dodržení této zásady a umožnění plné realizace procesních práv účastníků před vydáním prozatímního rozhodnutí.

C) Aplikace na projednávanou věc

38. Ústavní soud dle výše shrnutých východisek přezkoumal napadané prozatímní rozhodnutí a shledal, že obvodní soud nepostupoval před vydáním prozatímního rozhodnutí v mnoha ohledech v souladu se zákonem, což v souhrnu dosáhlo intenzity hrubého porušení základního práva stěžovatelky na spravedlivý proces, zejména v rovině ústavně chráněného práva na rovnost zbraní účastníků soudního řízení. Především nezajistil včasné doručení návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí stěžovatelce, aby na něj mohla reagovat. Neusiloval ani o odstranění vad návrhu, což právě mohlo vést k zajištění dostatečného prostoru pro vyjádření stěžovatelky a naplnění principu rovnosti účastníků. Vzhledem k tomu, že nedoručil návrh ani opatrovníkovi, nebylo možné zjistit názor nezletilých (zejména starších z nich) k navrhovanému prozatímnímu rozhodnutí, a to ani zprostředkovaně.

39. V nyní projednávané věci podal otec návrh, který zjevně neobsahoval všechny zákonné náležitosti. To bylo zřejmě zapříčiněno i tím, že jej otec konstruoval jako návrh na vydání předběžného opatření. Teprve na jiném soudním roku soud účastníky poučil, že předběžné opatření v této věci vydávat nelze a že otcův návrh posoudil jako návrh na vydání prozatímního rozhodnutí. V návrhu (s ohledem na princip rovnosti zbraní) však především chybí zákonem požadované informace o tom, jaká komunikace mezi otcem a matkou ohledně navrhovaného uspořádání probíhala a zda o podávaném návrhu byla stěžovatelka informována. Ústavní soud přitom dodává, že v této věci navíc otcí zřejmě nic nebránilo, aby sám o návrhu stěžovatelku informoval a návrh jí zaslal.

40. Na tomto místě je nicméně nutné upozornit, že jakákoliv vada návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí nemusí znamenat jeho automatické odmítnutí. Ustanovení § 465c

odst. 3 z. ř. s. je potřeba ústavně konformně vykládat tak, že návrh má být odmítnut, jen pokud nedošlo k odstranění vad v průběhu řízení a zároveň pro tyto vady není možné v řízení pokračovat a prozatímní rozhodnutí vydat.

41. Zároveň povaha tohoto institutu nepředpokládá, že by soud neměl o odstranění vad usilovat. Naopak. Přestože se v tomto řízení nepoužijí ustanovení o opravení vadného podání (viz § 454 odst. 2 věta poslední ve spojení s § 465c odst. 3 věta druhá z. ř. s.), nic nebrání soudu, aby (třebas neformálně) vedl navrhovatele k odstranění vad. I s ohledem na nejlepší zájem dítěte bude totiž povětšinou namístě, aby soud o návrhu rozhodl věcně. Případné odstraňování vad však nesmí jít na vrub včasnému rozhodnutí o návrhu (viz SVOBODA, Karel. § 454 [Zahájení řízení]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 984; popř. též JIRSA, J. § 454. In: JIRSA, J. et al. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer [cit. 2026-6-25]. Dostupné z: www.aspi.cz).

42. Pokud z návrhu (ani z obsahu spisu) neplynulo, že otec zaslal návrh ostatním účastníkům, měl jim obvodní soud sám bezodkladně návrh doručit (§ 465e odst. 2 z. ř. s.). Tím spíše pokud návrh obsahoval vady a nebylo z něj zřejmé, zda byli ostatní účastníci oproti navrhovateli o možnosti vydání prozatímního rozhodnutí informováni.

43. Ze spisu plyne, že obvodní soud podnikl kroky k doručení návrhu přibližně měsíc po podání návrhu. Ačkoliv je ve spisu obsažen pokyn soudní kanceláři, aby byl návrh ostatním účastníkům doručen, doklad o jejich skutečném doručení v něm již není. Ze záznamu z jiného soudního roku je zřejmé, že návrh předem doručen nebyl, a to ani stěžovatelce, ani opatrovníkovi. Až na daném soudním roku byla stěžovatelka (stejně jako opatrovník) s návrhem seznámena. Již to stěžovatelku stavělo do nerovného procesního postavení oproti otci jako navrhovateli. Přesně tomuto znevýhodnění jedné ze stran však měly uvedené procesní podmínky pro vydání prozatímního rozhodnutí zabránit. Jejich účelem je mj. zajistit všem účastníkům rovnost zbraní a poskytnout jim ještě před vydáním prozatímního rozhodnutí prostor se k němu vyjádřit, jelikož se *de lege lata* pak již nelze proti vydanému prozatímnímu rozhodnutí bránit odvoláním.

44. Přestože byl svolán i jiný soudní rok, kde stěžovatelka mohla mít možnost se vyjádřit, přicházela na něj bez jakékoliv informace o tom, že došlo k podání návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí. Za takové situace nelze považovat za zachovanou lhůtu na přípravu na jednání či jiný soudní rok, jak vyžaduje § 465e odst. 2 z. ř. s. Dané ustanovení je tedy nutno vykládat tak, že návrh musí být zaslán před jednáním, resp. jiným soudním rokem, nařízeným či svolaným za tím účelem. K tomuto výkladu lze dospět nejen vzhledem k ústavnímu principu rovnosti účastníků, ale i s ohledem na systematické zařazení povinnosti soudu zaslat návrh ostatním účastníkům do té části § 465e z. ř. s., jež se týká nařizování jednání (resp. svolávání jiného soudního roku). Obvodní soud (za situace, kdy až na začátku jiného soudního roku zjistil, že návrh nebyl doručen) přitom mohl alespoň hned doručit návrh krátkou cestou a dát účastníkům možnost se s ním seznámit. Též mohl na tomto jiném soudním roku poskytnout účastníkům lhůtu, aby se k návrhu vyjádřili písemně. Nic takového však neučinil. Návrh obvodní soud považoval za projednaný a vyjádření účastníků za dostatečné už tím, že se k němu v několika málo minutách vyjádřili přítomní účastníci, a to přestože ne všichni měli samotný text návrhu k dispozici. Návrh stěžovatelka a opatrovník zřejmě dostali až na samotném konci jednání, což navíc není ani zřetelně zaznamenáno v protokolu.

45. Obvodnímu soudu je nutno též vytknout, že nedostatečně zjišťoval názor dětí, především pak staršího z nich. I zástupkyně opatrovníka na jiném soudním roku uvedla, že kdyby o návrhu věděla předem, zajistila by si stanovisko nezletilého. K tomu má přitom zpravidla docházet. Ústavní soud tento princip vyjádřil i pro nařizování předběžných opatření (viz citovaný nálezn sp. zn. II. ÚS 1931/17). U prozatímních rozhodnutí ho zákonodárce vtělil výslovně do textu zákona (§ 465b odst. 2 z. ř. s.).

46. V tomto případě však obvodní soud na zjišťování postoje nezletilého zcela rezignoval, což bylo ještě umocněno tím, že nebyl návrh doručen opatrovníkovi, který jej mohl zjistit sám ze své iniciativy. Nelze pak přehlédnout, že nezletilý vyjadřoval názor v nedávné době před vydáním prozatímního rozhodnutí alespoň v obecné podobě (tedy k péči rodičů bez ohledu na navrhované prozatímní rozhodnutí, bez ohledu na otázku rozšířené týdenní péče otce o prázdninách). Obvodní soud jeho názor bagatelizoval a téměř bez jakéhokoliv odůvodnění se od něj odchýlil. Přestože přání dítěte není jediným aspektem, které musí obecné soudy při rozhodování o péči zvažovat, jde nepochybně o vodítko zásadní (viz bod 25 nálezu ze dne 7. srpna 2024 sp. zn. II. ÚS 1311/24). Obvodní soud v tomto duchu tedy nerespektoval participační práva dítěte a ani dostatečně nevyhodnotil jeho nejlepší zájem. Byť vznesení námítky porušení nejlepšího zájmu dítěte nesvědčí stěžovatelce, ale jejímu synovi, důvodnost námítky lze promítnout do porušení jejího práva na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny v rovině vadně zjišťovaného skutkového stavu, resp. vad při dokazování v intenzitě protiústavnosti [viz bod 44 citovaného nálezu sp. zn. II. ÚS 1931/17 či nálezn ze dne 14. dubna 2020 sp. zn. IV. ÚS 950/19 (N 70/99 SbNU 362), bod 24].

47. Ústavní soud závěrem opakuje, že identifikované procesní vady ve svém souhrnu zakládají porušení ústavně zaručených práv stěžovatelky. Procesní pochybení obvodního soudu – jmenovitě nepřihlédnutí k vadám návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí, nezajištění včasného doručení návrhu stěžovatelce, ale i neadekvátní zjištění názoru nezletilého – měla za důsledek porušení stěžovatelčích základních procesních práv. Obvodní soud neposkytl stěžovatelce dostatečný procesní prostor, aby mohla uplatnit svá práva, a postavil ji do procesně horší situace než navrhovatele (otce). To vede Ústavní soud k závěru o tak zásadním porušení práva na soudní ochranu a porušení principu rovnosti účastníků, že je namístě jeho kasační zásah. Byť stěžovatelka nenamítla porušení čl. 37 odst. 3 Listiny výslovně, z její argumentace dovolávající se obecnějšího ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny je zřejmé, že brojí zejména proti porušení principu rovnosti zbraní. Proto námítky stěžovatelky posoudil Ústavní soud i optikou tohoto ustanovení, ostatně ústavněprávní kvalifikací tvrzené újmy v ústavní stížnosti vázán není (*iura novit curia*).

48. Ústavní soud též nemohl přehlédnout mimořádné okolnosti, které vyplývají ze spisu a které mohou indikovat značně sníženou míru rodičovských kompetencí otce (viz výše body 2, 15 a 16). I tyto okolnosti vzal v potaz při posuzování potřebnosti kasačního zásahu, mimo jiné i při posouzení, zda zde nejsou jiné zájmy (především nejlepší zájem dítěte), které by převážily nad potřebou kasačního zásahu a vedly k potřebě zachování trvání prozatímního rozhodnutí (jako tomu bylo v několika případech ve věci předběžného opatření, viz např. usnesení ze dne 9. srpna 2016 sp. zn. II. ÚS 1710/16 či ze dne 13. února 2018 sp. zn. II. ÚS 199/18). Zároveň Ústavní soud apeluje na obvodní soud, aby tyto mimořádné okolnosti (v tomto řízení, ale i v již zahájeném řízení o zbavení či omezení rodičovské odpovědnosti) s veškerou vážností reflektoval.

49. Přestože Ústavní soud rozumí nelehké situaci opatrovnických soudů (i vzhledem ke komplexní novelizaci právní úpravy), je též potřeba upozornit, že § 465g odst. 1 z. ř. s.

nemá být vykládán tak, že lhůta pro rozhodnutí o prozatímních poměrech činí tři měsíce. Soud má rozhodnout bez zbytečného odkladu, nejpozději však do tří měsíců. Takto vymezenou lhůtu obvodní soud nedodržel. Nerozhodl bez zbytečného odkladu, ale až po nejzazších třech měsících. Přitom ani v tomto delším časovém úseku nebyl obvodní soud schopen plně zajistit realizaci procesních práv účastníků, k čemuž Ústavní soud též přihlédl.

D) K návrhu na zrušení části zákona

50. Ústavní soud neshledal procesní podmínky k tomu, aby se mohl věcně zabývat návrhem stěžovatelky na zrušení § 465g odst. 4 z. ř. s. v části ohledně nepřipustnosti odvolání proti rozhodnutí o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí. Toto ustanovení totiž obvodní soud při vydávání prozatímního rozhodnutí nijak neaplikoval, není tedy splněn procesní předpoklad § 74 zákona o Ústavním soudu, tedy že *uplatněním ustanovení zákona nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti*. Ústavně zaručená práva stěžovatelky totiž obvodní soud porušil, jak ve shodě s její ústavní stížností shledal i Ústavní soud, již v průběhu řízení před vydáním prozatímního rozhodnutí nesplněním zákonných podmínek pro jeho vydání, nikoli tím, že by snad odmítl její odvolání s odkazem na napadené ustanovení. Stěžovatelčin akcesorický návrh na zrušení (části) ustanovení § 465g odst. 4 z. ř. s. proto nutno za dané situace hodnotit jako návrh podaný zjevně neoprávněnou osobou, neboť navrhnout zrušení zákona nebo jeho jednotlivého ustanovení bez ohledu na jeho uplatnění v konkrétním případě, tedy zahájit řízení o tzv. abstraktní kontrole ústavnosti zákona, mohou pouze subjekty vyjmenované v § 64 zákona o Ústavním soudu, přitom fyzické a právnické osoby jako ústavní stěžovatelé právě jen za podmínek citovaného § 74 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatelka takovou osobou v tomto případě tedy není.

VI. Závěr

51. Ústavní soud shledal, že napadeným výrokem I usnesení obvodního soudu bylo porušeno stěžovatelčino právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny a princip rovnosti účastníků podle čl. 37 odst. 3 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu toto usnesení ve výroku I zrušil.

52. Za dané situace se již Ústavní soud nezabýval dalšími výhradami, které stěžovatelka vůči napadenému usnesení vznesla, neboť by to bylo předčasné, jelikož obvodní soud bude o návrhu otce znovu rozhodovat. Obvodní soud vytvoří dostatečný procesní prostor pro stěžovatelku, aby mohla reagovat na návrh na vydání prozatímního rozhodnutí, a též zajistí, aby byl zjištěn názor nezletilého (s ohledem na věk především názor staršího z dětí).

53. Akcesorický návrh stěžovatelky na zrušení části § 465g odst. 4 z. ř. s. Ústavní soud odmítl podle § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 2. července 2026

Dita Řepková
předsedkyně senátu